

Metodiskās sanāksmes ar Sociālo dienestu sociālā darba speciālistiem

Informācija par aktualitātēm saistībā ar Invaliditātes likuma ieviešanu un jaunajiem pakalpojumiem

E.Celmiņa
Labklājības ministrija
Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļa
2011.gada februāris/ marts

Invaliditātes likums

Ar 2011.gada 1.janvāri:

- **Bērna ar invaliditāti** statuss tiks noteikts bērniem līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai (iepriekš bērna invalīda statusu noteica līdz 16 gadu sasniegšanai).

Invaliditātes noteikšanas termiņi:

Invaliditāti nosaka:

- Personai līdz 18 gadu vecumam:
 - 1) uz vienu, diviem vai pieciem gadiem;
 - 2) līdz 18 gadu vecumam.

- Personai no 18 gadu vecuma:
 - 1) uz sešiem mēnešiem, vienu, diviem vai pieciem gadiem;
 - 2) bez atkārtota invaliditātes ekspertīzes termiņa (uz mūžu).

Invalīdu apliecības

- MK noteikumi “Invaliditāti apliecinoša dokumenta paraugs, tā izsniegšanas un uzskaites kārtība” (spēkā ar 2011.gada 1.janvāri, pieņemti MK 21.12.10.).
- Iesniegumu var iesniegt mutiski, rakstveidā vai elektroniska dokumenta formā, kā arī pa pastu;
- Apliecību izsniedz dienā, kad pieņemts lēmums vai nosūta pa pastu piecu darbdienu laikā no lēmuma pieņemšanas dienas.
- Elektroniska dokumenta formā – atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu un apriti.
- Ja apliecība nozaudēta vai prettiesiski atsavināta, personai iesniegumā jāpamato atkārtotas apliecības izsniegšanas nepieciešamība.

Pakalpojumi: **Atbalsts mājokļa pielāgošanai**

- Noteikumi par kārtību, kādā personas ar invaliditāti saņem atbalstu mājokļa pielāgošanai, un atbalsta saņemšanas nosacījumiem (spēkā ar 2011.gada 1.janvāri, pieņemti MK 21.12.10.)
- Atbalstu sniedz viena mājokļa pielāgošanai;
- Par atbalsta piešķiršanu lemj LM un EM izveidota komisija;
- Atbalstu sniedz, piešķirot no valsts budžeta līdzekļiem finansējumu, lai atlīdzinātu personai par mājokļa pielāgošanu samaksātos kredīta procentus atbilstoši noslēgtajam kredīta līgumam ar kredītiestādi;
- Atkārtoti pabalstu var pieprasīt ne ātrāk kā 10 gadus pēc iepriekšējā atbalsta pēdējā maksājuma veikšanas

Pakalpojumi: **Pabalsts par asistenta izmantošanu**

- Pabalsts asistenta izmantošanai personām ar I grupas redzes invaliditāti (ar 2011.gada 1.janvāri):
 - 1) 12 Ls nedēļā;
 - 2) tiesības radniekiem, “uzticības” un citām personas ar invaliditāti izvēlētām personām sniegt asistenta pakalpojumu;
 - 3) Pabalsta saņemšanai persona iesniedz iesniegumu NVA;
 - 4) Pabalstu var saņemt personas, kuras nesaņem īpašas kopšanas pabalstu (100 Ls), kuras neatrodas stacionārā ārstniecības iestādē, ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā vai ieslodzījuma vietā.

Pakalpojumi: **Psihologa konsultācijas (I)**

- MK noteikumi “Psihologa pakalpojums personai līdz 18 gadiem, kurai pirmreizēji noteikta invaliditāte un kura dzīvo ģimenē, kā arī tās likumiskajam pārstāvim apjoms un pakalpojuma saņemšanas kārtība” (MK 28.12.2010. not.nr.1208, spēkā ar 2011.gada 1.janvāri)
 - 1) Pakalpojumu tiesības saņemt personai līdz 18 gadiem, kurai pirmreizēji noteikta invaliditāte, kā arī tās likumiskajiem pārstāvjiem;
 - 2) pakalpojumu pieprasa pašvaldības sociālajā dienestā;
 - 3) persona pati var izvēlēties psihologu;
 - 4) psihologa pakalpojumu tiesības saņemt viena gada laikā pēc pirmreizējas invaliditātes noteikšanas.

Pakalpojumi: **Psihologa konsultācijas (II)**

- **Kā varēs saņemt finansējumu?**
 - Sociālais dienests katru mēnesi līdz desmitajam datumam iesniedz LM pārskatu par pakalpojuma nodrošināšanu iepriekšējā mēnesī
 - LM 10 dienu laikā pēc pārskata saņemšanas veic samaksu Sociālajam dienestam
- **Kādas būs atskaites veidlapas, līguma formas?**
 - Pārskata forma par psihologa pakalpojumu nodrošināšanu (iesniegšanai LM) noteikta MK noteikumu nr.1208 pielikumā
 - Līguma forma starp Sociālo dienestu un psihologu ir brīva. Līgumā norāda sniedzamo pakalpojumu, tā apjomu, līguma summu, pakalpojuma sniegšanas kārtību, samaksas kārtību, kādā iesniedzams pārskats par sniegto pakalpojumu, kā arī pakalpojuma sniegšanas laiku (noteikumu 10.punkts)

Pakalpojumi: **Psihologa konsultācijas (III)**

- **Kādas prasības psihologiem? Ar kādiem dokumentiem tas jāpierāda?**
 - Psihologa pakalpojumu var sniegt persona, kurai ir atbilstoša izglītība un vismaz divu gadu pieredze ģimeņu ar bērniem konsultēšanā (noteikumu 5.punkts).
 - Lai pārbaudītu, vai personas izvēlētais psihologs atbilst noteikumu 5.punkta prasībām, pirms līguma ar psihologa pakalpojuma sniedzēju slēgšanas, sociālajam dienestam būtu jāpieprasa šī psihologa dzīvesgājums (CV), kurā tiek norādīta atbilstība noteikumu 5.punktā norādītajām prasībām psihologa pakalpojuma sniedzējam, kā arī izglītību apliecinoša dokumenta kopija.
 - Lai pamatotu sniegto psihologa pakalpojumu, līgumā būtu jāiekļauj punkti, kas nosaka, kādus dokumentus iesniedz psihologs. Kā nosaka noteikumu 10.punkts, tas ir psihologa pārskats par sniegto pakalpojumu. Pēc sociālā dienesta ieskatiem, tie var būt arī citi dokumenti, piemēram, apmeklējumu un parakstu lapa, klienta atsauksme par sniegto pakalpojumu, u.c.
 - Sociālais dienests kontrolē sniedzamā pakalpojumu apjomu, pakalpojuma sniegšanas kārtību, samaksas kārtību, kārtību, kādā iesniedzams pārskats par sniegto pakalpojumu, kā arī pakalpojuma sniegšanas laiku.

Pakalpojumi: **Psihologa konsultācijas (IV)**

- **Kā nodalīt un pierādīt, apliecināt 10% administratīvos izdevumus?**
 - Vienas psihologa konsultācijas cena ir deviņi lati, ieskaitot administrēšanas izdevumus (noteikumu 3.punkts)
 - Psihologa pakalpojuma administrēšanas izdevumu apjoms ir robežās no nulles līdz desmit procentiem un to sociālais dienests nosaka pēc saviem ieskatiem (noteikumu 4.punkts).

Piemērs. Sociālais dienests slēdz līgumu ar psihologu:

- par divu konsultāciju sniegšanu, paredzot, ka vienas konsultācijas cena ir 8,10 LVL, samaksa psihologam kopā sastāda 16,20 LVL
- Sociālais dienests no šī gadījuma kā administrēšanas izdevumus paredz 1,80 LVL (10% no 18 LVL),
- pārskatā par pakalpojuma nodrošināšanu norāda kopējo apmaksājamo summu – 18 LVL
- LM samaksā Sociālajam dienestam 18 LVL

Pakalpojumi: **Psihologa konsultācijas (V)**

- **Ko darīt situācijā, ja Sociālajā dienestā jau ir psihologs?**
 - Sociālais dienests ar psihologu var slēgt uzņēmuma līgumu par papildus pienākumu veikšanu (par konkrētu gadījumu un konsultāciju skaitu) un veikt atbilstošu samaksu.
- **Kam pakalpojums tiks sniegts, personai vai likumiskajam pārstāvim, vai abiem vienlaicīgi?**
 - Sniedzamais pakalpojums ir noteikts noteikumu 1.punktā un tas ir psihologa pakalpojums personai līdz 18 gadiem, kurai invaliditāte noteikta pirmreizēji pēc 2011.gada 1.janvāra un kura dzīvo ģimenē, kā arī tās likumiskajam pārstāvim.
 - Kas izmantos psihologa konsultāciju - tas paliek paša pakalpojuma saņēmēja ziņā, sociālais darbinieks var palīdzēt izlemt.
 - Neatkarīgi no tā, kura no minētajām personām - bērns vai pieaugušais - saņem pakalpojumu, kopumā tās ir divas konsultācijas. Piemēram, uz vienu iet bērns, uz otru - vecāki; ja bērns ir zīdaiņa vecumā, uz abām konsultācijām dodas vecāki.

Pakalpojumi: Psihologa konsultācijas (VI)

- **Kādi konkrēti dokumenti nepieciešami un tiks pieprasīti no sociālā dienesta, lai nerastos noteikumu 14.punktā minētā situācija?**

“14. Ja Labklājības ministrija konstatē, ka psihologa pakalpojums ir sniegts vai norēķini ir veikti neatbilstoši šiem noteikumiem, tā nepamatoti izmaksātos līdzekļus ietur nō nākamajā mēnesī pašvaldības sociālajam dienestam paredzētajiem valsts budžeta līdzekļiem par šo noteikumu 3.punktā minēto psihologa pakalpojuma nodrošināšanu.”

Lai nerastos minētā situācija, Sociālajam dienestam jāuzglabā visi šajos noteikumos minētie ar psihologa pakalpojuma nodrošināšanu saistītie dokumenti:

- pakalpojuma pieprasītāja iesniegums (noteikumu 7.1.apakšpunkts);
- pakalpojuma pieprasītāja atbilstības noteikumu 1.punktā minētajiem psihologa pakalpojuma saņemšanas nosacījumiem pārbaudes un izvērtēšanas dokumenti (noteikumu 8.1.apakšpunkts), (piemēram, sarakste ar VDEĀVK, izdrukas no ledzīvotāju reģistra, sarakste ar citām institūcijām u.c. tiesiskā ceļā iegūti dokumenti);
- līgums ar pakalpojuma pieprasītāja izvēlēto psihologa pakalpojuma sniedzēju vai pašvaldības noteiktajā kārtībā izvēlēto psihologa pakalpojuma sniedzēju (noteikumu 8.2.2.apakšpunkts);
- lēmums par pakalpojuma piešķiršanu un nosūtījums pakalpojuma pieprasītājam psihologa pakalpojuma saņemšanai (noteikumu 8.2.3.apakšpunkts);
- pārskats par psihologa pakalpojumu nodrošināšanu iepriekšējā mēnesī (noteikumu 12.punkts).

Pakalpojumi: **Psihologa konsultācijas (VII)**

- LM ir tiesīga veikt kontroli par piešķirto valsts budžeta izlietojumu, pieprasot ar izlietojumu saistītos dokumentus (13.2.punkts).
- Konstatējot, ka norēķini veikti neatbilstoši
 - nepamatoti izmaksātos līdzekļus ietur no nākamajā mēnesī Sociālajiem dienestam paredzētajiem valsts budžeta līdzekļiem (14.punkts)
 - Sociālais dienests atmaksā nepamatoti saņemtos līdzekļus, ieskaitot tos valsts pamatbudžeta ieņēmumos (15.punkts)
- Ar jautājumiem par psihologa pakalpojumu vērsties pie Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas speciālistes Inese.Vilcane@lm.gov.lv 67021689

Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšana (I)

MK noteikumi “Noteikumi par prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību” (MK 28.12.2010. not.nr.1209).

Invaliditātes ekspertīzes veikšanai persona vai viņas likumiskais pārstāvis iesniedz:

- iesniegumu
- ārsta nosūtījumu (veidlapa Nr.088/u)
- citus dokumentus, ja ārsts uzskata, ka tie nepieciešami ekspertīzes veikšanai;
- ārsta sagatavotu personas ar prognozējamu invaliditāti rehabilitācijas plāna projektu, ja persona nosūtīta uz prognozējamu invaliditātes ekspertīzi;
- ārsta aizpildītu personas ar invaliditāti rehabilitācijas plāna veidlapas daļu, kurā tiek ierakstīti ieteicamie ārstēšanās un medicīniskās rehabilitācijas pasākumi

Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšana (II)

- **Ekspertīzi var veikt:**
 - bez personas klātbūtnes, ja ir pietiekoša medicīniskā informācija;
 - personas klātbūtnē;
 - VDEĀVK darba telpās;
 - personas dzīvesvietā, ārstniecības iestādē, ilgstošas aprūpes vai sociālās rehabilitācijas institūcijā vai ieslodzījuma vietā, ja persona veselības stāvokļa dēļ, pamatojoties uz ārstējošā ārsta atzinumu nevar ierasties VDEĀVK vai atrodas ieslodzījumā.

Prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšana (III)

“Prognozējama invaliditāte ir slimības vai traumas radīti funkcionēšanas ierobežojumi, kas gadījumā, ja netiek sniegti nepieciešamie ārstniecības un rehabilitācijas pakalpojumi, var būt par iemeslu invaliditātes noteikšanai.” (Inv.lik. 4.pants)

- **Vai prognozējamu invaliditāti var noteikt bērnam un pensijas vecumu sasniegušai personai? Jā.**
- Prognozējamas invaliditātes ekspertīzei var nosūtīt (MK. not. 1209, 5.1.punkts):
 - strādājošu personu – vienlaikus ar nosūtījumu darbnespējas lapas pagarināšanai
 - nestrādājošu personu – ja tā ne mazāk kā sešus mēnešus atrodas regulārā ārsta uzraudzībā

Balstoties uz ekspertīzes aktu VDEĀVK:

Sniedz atzinumus:

- par medicīniskajām indikācijām pielāgota automobiļa iegādei un pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai;
- par īpašās kopšanas nepieciešamību;
- par atvieglojumiem naturalizācijas procedūras uzsākšanai;
- Par darbnespējas lapas pagarināšanu pārejošas darbnespējas periodā, kas turpinās ilgāk par 26 nedēļām, bet ne ilgāk par 52 nedēļām.

Sniedz ieteikumus:

- profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu saņemšanai;
- tehnisko palīglīdzekļu izmantošanas nepieciešamībai;
- psihologa pakalpojumu saņemšanai;
- sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumu iekļaušanai rehabilitācijas plānā;
- par citiem pasākumiem invaliditātes radīto seku mazināšanai.

Prioritārie pakalpojumi personām ar prognozējamu invaliditāti (I)

MK noteikumi “Par personai ar prognozējamu invaliditāti prioritāri sniedzamo invaliditātes riska mazināšanai paredzēto pakalpojumu veidiem, apjomu, saņemšanas nosacījumiem un saņemšanas kārtība” (MK 28.12.2010. not.nr.1207)

- Ārstniecības pakalpojumi – ambulatorās speciālistu konsultācijas, diagnostiskie izmeklējumi, medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumi u.c.;
- Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – līdz 21 dienai ilgs sociālās rehabilitācijas pakalpojumu kurss sociālās rehabilitācijas institūcijā;
- Profesionālās rehabilitācijas pakalpojumi – profesionālās piemērotības noteikšana un profesionālās tālākizglītības vai profesionālās pilnveides kurss 160-480 stundu apjomā

Prioritārie pakalpojumi personām ar prognozējamu invaliditāti (II)

- Sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus sniedz personām no 15 gadu vecuma līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai;
- Ārstniecības pakalpojumu saņemšanu nosaka normatīvie akti, kas regulē veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtību, (MK

IRP izstrāde personai ar prognozējamu invaliditāti

(obligāta saskaņā ar Invaliditātes likuma 10.panta pirmo daļu)

Ārstējošais vai ģimenes ārsts:

- ✓ Pieņem lēmumu nosūtīt personu uz progn. invaliditātes ekspertīzi
- ✓ Aizpilda IRP veidlapas II daļu, kurā norāda paredzētos ārstēšanas un medicīniskās rehabilitācijas pasākumus, to sniegšanas termiņus (nepārsniedzot vienu gadu)
- ✓ Izsniedz IRP veidlapu personai vai nosūta Valsts komisijai

Valsts komisija:

- ✓ Nosaka prognozējamu invaliditāti un aizpilda IRP veidlapas III daļu (plānu apstiprināt / apstiprināt ar papildinājumiem, nosacījumiem / neapstiprināt)
- ✓ Iesaka sociālās un profesionālās rehabilitācijas pasākumus iekļaušanai IRP
- ✓ Nepieciešamības gadījumā sazinās ar Pašvaldības sociālo dienestu
- ✓ Izsniedz IRP veidlapu nodošanai vai nosūta to ārstējošam ārstam

Ārstējošais vai ģimenes ārsts:

- ✓ Nepieciešamības gadījumā precizē IRP pasākumus un to sniegšanas laiku
- ✓ Saskaņo IRP ar personu
- ✓ Izsniedz personai IRP, ja tā piekritusi plānā minētajiem pasākumiem un ir to parakstījusi
- ✓ Izsniedz nosūtījumus pie citiem speciālistiem (ārsts, ģimenes ārsts, pakalpojumu sniedzējs)
- ✓ Informē personu, ka tā nevarēs prioritāri saņemt pakalpojumus, ja atteiksies no IRP īstenošanas

Ārstējošais vai ģimenes ārsts, nosūtot personu uz atkārtotu prognozējamās invaliditātes ekspertīzi:

- ✓ Veic ierakstus IRP veidlapas 46. un 47.punktā:
 - ✓ norāda īstenotos ārstniecības pasākumus,
 - ✓ sniedz īstenoto ārstēšanas un medicīniskās rehabilitācijas pasākumu vērtējumu

IRP izstrāde personai ar invaliditāti

Ārstējošais vai ģimenes ārsts:

- ✓ Pieņem lēmumu nosūtīt personu uz invaliditātes ekspertīzi
- ✓ Aizpilda IRP veidlapas II daļu, kurā:
 - ✓ norāda paredzētos ārstēšanas un medicīniskās rehabilitācijas pasākumus, to sniegšanas termiņus
 - ✓ norāda nepieciešamos tehniskos palīgīdzekļus
- ✓ Izsniedz IRP veidlapu personai vai nosūta Valsts komisijai

Valsts komisija:

- ✓ Pieņem lēmumu par IRP nepieciešamību
- ✓ Izsniedz IRP ar ārstējošā ārsta noteiktajiem pasākumiem un Valsts komisijas ieteikumiem (Prof rehabilitācijas, pārkvalifikācijas nepieciešamība, Soc rehabilitācijas saņemšanas nepieciešamību, asistenta ,psihologa, surdotulka pakalpojumu saņemšanas nepieciešamību, īpašas kopšanas nepieciešamību)
- ✓ Ja pieņem lēmumu, ka IRP nav nepieciešams, informē ārstējošo ārstu

Persona ar invaliditāti:

- ✓ iesniedz IRP Pašvaldības sociālajā dienestā

Pašvaldības sociālais dienests:

- ✓ Pamatojoties uz ārsta un Valsts komisijas ieteikumiem, izstrādā (pilnveido) IRP, nosakot pasākumu uzsākšanas laiku un ilgumu
- ✓ Aizpilda IV daļu (soc rehab plāns)
- ✓ Ne retāk kā reizi sešos mēnešos veic IRP novērtējumu (veic ierakstu 39.punktā)

Ārstējošais vai ģimenes ārsts:

Nosūtot personu uz atkārtotu invaliditātes ekspertīzi

- ✓ norāda iepriekšējā IRP paredzētos ārstēšanas un medicīniskās rehabilitācijas pasākumus, to sniegšanas termiņus un nepieciešamos tehniskos palīgīdzekļus

Nosūtot personu, kurai iepriekš noteikta prognozējama invaliditāte, uz pirmreizēju invaliditātes ekspertīzi

- ✓ izsniedz vai nosūta Valsts komisijai IRP personai ar prognozējamu invaliditāti, kurā veikts vērtējums par sniegtajiem ārstniecības pakalpojumiem

Paldies par uzmanību!

